

Minister van Buitenlandse Zaken (Stikker) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 8 jan. 1952

Mede namens Drees en Peters. Referte Uw telegram nr. 310.

Hier volgt de letterlijke tekst voor de door U te overhandigen antwoordnota, aangekondigd in mijn eerder telegram van heden.

'De Nederlandse Regering heeft uit de op 4 dezer aan de Nederlandse Hoge Commissaris te Djakarta overhandigde nota der Indonesische Regering met voldoening vernomen, dat het streven der Indonesische Regering erop gericht blijft om een goede verstandhouding tussen Nederland en Indonesië te bewerkstelligen. Niettemin kan zij, ook na de verstrekte toelichting op het gebeurde met de ss. 'Blitar' en 'Talisie', niet anders dan ernstige bedenkingen blijven koesteren tegen de inbeslagneming van de lading wapens en ontplofbare stoffen, welke als eigendom van de Nederlandse Staat naar Nieuw-Guinea werden vervoerd.

De Nederlandse Regering zou het betreuren indien de gezagvoerder van de 'Blitar' verzuimd heeft te voldoen aan de inzake de aangifte van bepaalde goederen bestaande Indonesische voorschriften. Zij heeft niet nagelaten hiernaar een onderzoek te doen instellen, waarvan de uitvoering echter wordt vertraagd door de omstandigheid dat de 'Blitar' nog varende is. Het behoeft geen betoog, dat de Nederlandse Regering indien de gezagvoerder zulk een verzuim heeft gepleegd, daarvan geheel onkundig is geweest en a fortiori tot het plegen daarvan nimmer opdracht heeft gegeven of kon geven.

Gesteld echter dat dit verzuim inderdaad heeft plaatsgevonden dan moet de Nederlandse Regering er met nadruk op wijzen dat de consequenties welke de Indonesische Regering aan dit verzuim heeft verbonden in geen redelijke verhouding staan tot de ernst van dit verzuim.

Immers het tweemaal achtereen aanhouden van lading welke eigendom is van de Nederlandse Staat en de Indonesische weigering om deze ondanks herhaalde ernstige vertogen van de Nederlandse Regering vrij te geven betekent een ernstige inbreuk op de ongeschreven gedragsregelen welke in het verkeer tussen bevriende naties algemeen in de wereld zijn geaccepteerd, en wel in het bijzonder moeten gelden tussen Uniepartners.

Bovendien zijn de door de Indonesische Regering genomen maatregelen zoals in de Nederlandse nota van 15 December uiteengezet en hieronder nog nader te adstrueren, in strijd met het volkenrecht.

De opvatting van de Indonesische Regering, dat de beslissing ten aanzien van de 'Talisie', welke zeer kort op het Blitar-geval volgde, psychologisch gesproken geen andere kon zijn dan hetgeen hierover reeds mondeling is medegedeeld, kan de Nederlandse Regering niet aanvaarden. Integendeel meent zij dat juist in dit geval het onvriendelijke karakter van de handeling door het voorafgaande wordt geaccentueerd. Immers in het geval der 'Talisie' heeft de Nederlandse Hoge Commissaris de Indonesische Regering tijdig verwittigd van het aan boord zijn van voor Nieuw-Guinea bestemde wapens en munitie.

Wat betreft het beroep dat de Indonesische Regering in haar laatste nota heeft gedaan op artikel 5 van het doorvoerstatuut van Barcelona van 1921 onder verwijzing voorts naar artikel 17 van het Verdrag van Genève van 9 December 1923, meent de Nederlandse Regering met herhaling van hetgeen hierover is opgemerkt in Haar vaker vermelde nota van 15 December het volgende te kunnen opmerken:

Artikel 5 van het Barcelona-Statuut geeft de verdragstaten het recht de doorvoer van goederen waarvan de invoer is verboden hetzij om redenen van openbare gezondheid of veiligheid, hetzij als voorzorg tegen ziekte van dieren of planten, te verbieden. Voor zover de Nederlandse Regering bekend, bestaat een zodanig doorvoerverbod betreffende wapens aan boord van niet-Indonesische schepen, welke niet in Indonesische havens gelost worden, niet, zodat uit dien hoofde de inbeslagneming als een willekeurige daad zou moeten worden opgevat.

Weliswaar kent art. 5 aan de verdragstaten ook het recht toe de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen, o.a. om te voorkomen dat de veiligheid der wegen en middelen van verkeer in gevaar wordt gebracht, doch deze bepaling heeft kennelijk slechts betrekking op de veiligheid tijdens het vervoer.

Inmiddels ontkent de Nederlandse Regering niet, dat de gezagvoerder van het schip aan de normale jurisdictie van de havenautoriteiten was onderworpen en dus ook krachtens de door de Indonesische Regering bedoelde ordonnantie verplicht was aangifte van de vuurwapenen en dergelijke te doen. Daargelaten of de lossing, die gebaseerd wordt op genoemde ordonnantie, heeft plaatsgevonden onder in achtneming van de daarvoor in Indonesië vereiste formaliteiten, kan in ieder geval de lading niet langer worden vastgehouden nu blijkt dat het hier gaat om staatsbezit dat krachtens geldend volkenrecht immuun is voor gerechtelijke maatregelen. In dit verband zou de Nederlandse Regering willen wijzen op artikel 3, paragraaf 3 van het verdrag van Brussel d.d. 10 April 1926, dat bepaalt, dat de aan een staat toebehorende lading, welke voor regerings- en niet handelsdoeleinden aan boord van koopvaardij schepen wordt vervoerd, niet in beslag kan worden genomen, noch aangehouden of vastgehouden tengevolge van enigerlei gerechtelijke maatregel.

Indien de Indonesische Regering er aan mocht twijfelen of de lading inderdaad het karakter heeft van een Regeringslading zonder handelsdoeleinden, zo is de Nederlandse Regering bereid, met in achtneming van art. 5 van laatstgenoemd verdrag het bewijs hiervan te leveren door een verklaring in die geest te doen overleggen door de Nederlandse Hoge Commissaris.

De Nederlandse Regering meent op grond van het bovenstaande Haar eis tot teruggave van de uit beide schepen geloste eigendommen van de Nederlandse Staat onverkort te moeten handhaven. Zij kan zich dan ook niet neerleggen bij de mening van de Indonesische Regering, dat Deze Haar uiteindelijke beslissing over de aangehouden goederen vooreerst zou moeten opschorten.

Evenmin als der Indonesische Regering is het der Nederlandse Regering er om te doen de verhoudingen tussen Nederland en Indonesië te verscherpen, maar Zij vraagt zich af of het handhaven van een toestand welke Haars inziens in strijd is met de algemene beginselen van volkenrecht en met de gebruikelijke practijken in het verkeer tussen bevriende naties niet eerder tot een verscherping van deze verhoudingen leidt dan een ongedaan maken daarvan.

De Nederlandse Regering vertrouwt, dat bovenstaande uiteenzettingen voor de Indonesische Regering aanleiding zullen zijn te beslissen dat de thans in beslag genomen eigendommen van de Nederlandse Staat zullen worden teruggegeven.

Mocht de Indonesische Regering onverhoopt niet bereid gevonden worden een dergelijke beslissing te nemen, dan overweegt de Nederlandse Regering in het belang van een zo gewenste spoedige oplossing van dit geschil, de zaak te onderwerpen aan de daartoe bevoegde rechterlijke instantie.

Ten aanzien van de mededeling van de Indonesische Regering dat Zij 'pijnlijk getroffen is dat de Nederlandse Regering deze ongezochte incidenten te baat heeft genomen om de onderhandelingen tot dusver nog geen voortgang te doen vinden', merkt de Nederlandse Regering op, dat in de aangehaalde woorden naar Haar oordeel ten onrechte wordt gesuggereerd dat Nederland gebruik heeft willen maken van voorwendselen om de besprekingen in Den Haag te vertragen. De Nederlandse Regering moet er daarentegen op wijzen dat de Indonesische Regering gedurende bijna een maand Haar motieven voor deze aanhoudingen niet ter kennis van de Nederlandse Regering heeft gebracht en de Nederlandse Regering gedurende die periode dus wel gedwongen was de vermoedelijke beweegredenen daarvoor te beoordelen aan de hand van diverse uitlatingen terzake van semi-officiële 'spokesmen' in Indonesië. Uit deze uitlatingen moest n.l. worden opgemaakt, dat Nederlandse wapenzendingen, bestemd voor Nieuw-Guinea, betrekking hadden op vervoer naar Indonesisch territorium, welke motivering, indien de Indonesische Regering deze officieel zou hebben gebruikt, voor de Nederlandse Regering geen

andere weg had opengelaten dan om Haar bereidheid tot het entameren van besprekingen in te trekken.

Nu uit de nota van de Indonesische Regering blijkt, dat, wat Haar betreft, een dergelijk verband tussen het optreden ten aanzien van de beide genoemde schepen en de materie van de onderhandelingen niet aanwezig is, is de Nederlandse Regering, in de overtuiging dat beide partijen het uiterste moeten doen om de verhouding tussen beide landen op een goed spoor te brengen, van Haar kant bereid de incidenten met de 'Blitar' en met de 'Talisie' te beschouwen als een zaak welke kan worden behandeld onafhankelijk van de materie waarop de voorgenomen onderhandelingen zijn gericht.

Zij is dan ook bereid om hangende de oplossing van de evengenoemde incidenten Harerzijds contact op te nemen met Professor Supomo teneinde de besprekingen een aanvang te doen nemen en zal hiertoe de nodige stappen doen.'